

Samenwerken aan een zachte overgang

In het Trampoline-project is het thema van ‘warme transities’ breed gedragen door de betrokken lokale besturen. Waar onthaalouders, kinderdagverblijven, kinderbegeleiders van de buitenschoolse opvang en kleuterleerkrachten elkaar tot voor kort amper kenden, groeien nu mooie samenwerkingsverbanden. ‘Iedereen is nieuwsgierig naar elkaars werking.’

tekst
JAN DE METS

foto
CAROLINE BOUDRY

De organisatie van kinderopvang en onderwijs in Vlaanderen bezorgt kinderen op jonge leeftijd al pittige transities. De stap van thuis of kinderopvang naar het kleuteronderwijs bijvoorbeeld, of tussen de buitenschoolse opvang en de klas. Tot voor kort waren deze voorzieningen gescheiden werelden die elkaar en elkaars werking niet kenden. Ouders en kind moesten het vaak stellen met één wenmoment van een halfuurtje. Daarna werden de ouders vriendelijk verzocht aan de schoolpoort afscheid te nemen van hun kind.

Daar komt gelukkig wel verandering in. Onderzoeken in binnen- en buitenland toonden dat die harde transities hun sporen nalaten, zeker bij kinderen en ouders met maatschappelijk kwetsbare kenmerken. Het inzicht groeide dat die overgangen trager, zachter, warmer konden. Ook VBJK was betrokken bij projecten die scholen, kinderdagverblijven en buitenschoolse kinderopvang (BKO) stimuleerden om meer te gaan samenwerken.

Kindportret in Arendonk

Ook in het Trampoline-project is het thema erg aanwezig. ‘In Arendonk organiseerden we een inspiratieavond voor alle schooldirecties, onthaalouders en coördinatoren van kinderdagverblijven’, vertelt Valerie Machilsen, deskundige onderwijs en buitenschoolse opvang bij de gemeente. ‘VBJK zorgde voor de wetenschappelijke duiding en daarna gingen de professionals samen aan de slag: “Waar dromen we van? Waar willen we het komende jaar reeds aan werken?” Die avond zagen mooie plannen het licht en werd de werkgroep geboren. ‘Elkaar leren kennen was het belangrijkste actiepunt’, vertelt Valerie. ‘We organiseerden de werkgroepvergaderingen telkens op een andere locatie en lieten veel informele tijd tijdens die vergaderingen. De vraag “Hoe doen jullie dat precies?” vloog vaak over de tafel. Iedereen was nieuwsgierig naar elkaars werking.’

De werkgroep koos verder voor *informatieoverdracht* als werkpunt. ‘Ziko-Vo, het kindvolgsysteem in de kinderopvang, was het uitgangspunt’, zegt Valerie. ‘De kleuterleerkrachten voegden extra vragen toe, om zo een goede overstap te bewerkstelligen en snel op zorgen en noden te kunnen inspelen. Op dit moment hebben we een Arendonks kindportret klaarliggen. Met goedkeuring van alle betrokken partijen gaan we dit in 2023-2024 inzetten na elke vakantieperiode. Met toestemming van de ouders geeft de kinderopvang het portret door aan de school. Het zou fijn zijn mochten de scholen dit als basis gebruiken voor een intakegesprek met de nieuwe ouders. In november evalueren we een eerste maal.’

> ‘De stap van thuis of kinderopvang naar school is toch wel immens’

Dat is niet de enige stap. ‘Alle onthaalouders, kinderbegeleiders en kleuterleerkrachten zijn enthousiast om nog verder te timmeren aan warme transities en een onderlinge goede samenwerking. Er zijn ideeën om bij elkaar op bezoek te gaan – *jobshadowing* – en gezamenlijke intervisies te organiseren rond wenbeleid en visieontwikkeling.’

Arendonk nam dus al een goede start: het bestuur nam zijn regierol op, en leidinggevenden zorgden voor ondersteuning, een helder mandaat en de nodige omkadering. De acties gebeuren nu door de professionals op de werkvloer. ‘Deze combinatie zorgt voor een grote motivatie bij de medewerkers’, besluit Valerie. ‘Dat ze telkens met velen aanwezig zijn op de werkgroepvergaderingen, is daar een mooi bewijs van.’

Wenbeleid in Ravels

Ook in Ravels staat het thema op de gemeentekaart na een inspiratieavond voor alle basisvoorzieningen. ‘Er was vrij veel interesse van onthaalouders, kinderbegeleiders, kleuterleerkrachten en directies’, zegt Ann Van Vugt, directrice van de Gemeentelijke Basisschool De Kleine Wereld. ‘We merkten op dat elkeen er al op zijn manier mee bezig is. Een eerste stap is inzetten op het versterken van het wenbeleid in de vijf scholen in Ravels, in onderling overleg.’

De scholen werken aan een minimumkader voor een wenbeleid. Dat kan gaan over instappers die minstens een keer met hun ouders samen in de klas zitten, of minstens een kijkmoment voor de ouders. ‘Elke school kan dat uitbreiden naar eigen believen,’ zegt Ann, ‘bijvoorbeeld de klas een week of een heel schooljaar openstellen voor ouders. Elke school gaat hierover in gesprek met de kleuterleerkrachten, want die gaan ermee aan de slag. En die staan er voor open! We krijgen zicht op wat ze nu al doen tijdens het wennen en welke acties ze willen.’ Nadat Ann en haar collega-directeur van het GO! het minimumkader uitgewerkt hebben, wordt het na feedback van de andere directies en kleuterscholen aangepast en hopelijk goedgekeurd.

Fotoboekjes in Niel

‘Ook in Niel gaf de inspiratieavond goesting om de handen uit de mouwen te steken’, zegt Ilse Verhulst, begeleider BKO en voormalig gezinsondersteuner. ‘We vertrekken van wat de mensen op de werkvloer nodig hebben en bekijken dit vanuit het perspectief van het kind. Onze onthaalouders gaven zelf aan dat die transitie voor jonge kinderen wel immens is. Ze wilden acties die helpen om die spannende stap soepeler te laten verlopen.’

Zo ontstond het idee van een fotoboek dat vertelt over de structuur van een schooldag. ‘Het fotoboekje vertrekt aan de schoolingang’, vertelt Ilse. ‘Dan zie je het onthaal, de klassen, de kapstokken, de toiletjes, het eetmoment, de speelplaats, de sporthal … en aan het eind terug de schoolpoort. Ook foto’s van een brooddoos, koekjes en fruit … staan in het boek.’ Een ideaal middel voor onthaalouders en kinderbegeleiders om het gesprek over de kleuterschool te starten met ouders en kinderen. ‘De reacties van onthaalouders en scholen zijn heel positief. Ook van ouders kregen we de vraag om de boeken te mogen gebruiken. Zij kunnen nu de boeken ontlenen in de bibliotheek of het Huis van het Kind. In samenwerking met de bibliotheek zetten we een digitale versie van het boek online, met ingesproken tekst. Ook de scholen kunnen dit verhaal op hun website publiceren. Zo hebben we een nog groter bereik naar de doelgroep.’

Een andere actie is *Het verhaal van Mo*. Dat filmpje neemt je mee door een dag op de kleuterschool vanuit het perspectief van een kind: welke kleine transities maakt zo’n kleuter mee? Wie ontmoet de kleuter daar? Waar komt hij of zij overal terecht …? ‘Zo laten we de mensen even stilstaan bij de hectiek van een dag op de kleuterschool’, zegt Ilse.

Extra info over het werken aan warme transities:

Het *Doepakket* over warme transities

De eerste schooldag van Mo

Download het boek *Warm, welkom en wederkerig*

Naar een goede ouder-schoolsamenwerking